

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning (RP 51/2017 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 24/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Hanna Liski-Wallentowitz, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Marjaana Maisonlahti, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringssekreterare Susanna Rahkonen, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Riku Immonen, Birkalands arbets- och näringsbyrå
- ledande nationalekonom Kari Hämäläinen, Statens ekonomiska forskningscentral
- chef för skötsel av sysselsättningen Juha Laine, Björneborgs stad
- chef för sysselsättningstjänster Timo Saari, Vanda stad
- socialdirektör Eeva Seppänen, Tuusniemi kommun
- utvecklingschef Erja Lindberg, Finlands Kommunförbund
- expert Mikko Räsänen, Finlands näringsliv rf
- chefsekonom Jussi Ahokas, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- ekonomisk expert Tytti Naukkarinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- chef för arbetsmarknadsärenden Harri Hellstén, Företagarna i Finland rf
- styrelseledamot Eija Tuohimaa, Työttömien Keskusjärjestö ry
- verksamhetsledare Mari Ahonen-Walker, Nationella verkstadsföreningen rf
- PL, SVD, utredare för sysselsättningsförsök Maria Kaisa Aula
- juris doktor Jaana Paanetoja.

Skriftligt yttrande har lämnats av

Betänkande AjUB 6/2017 rd

- projektplanerare Tuija Kautto, projektet Kohtaamo
- Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om försök med regionalt tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt med arbetslivsprövning.

Enligt den föreslagna lagen svarar de kommuner som deltar i försöket inom sina försöksområden för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för kundmålgrupperna för försöken. Kommunen svarar för kundens serviceprocess inklusive hänvisning av kunder till service. Ansvar för serviceprocessen sträcker sig på försöksområdena också till tillhandahållande av sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, aktiveringsplanering och integrationen. På försöksområdena ska lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om främjande av integration undantagsvis tillämpas så att arbets- och näringsbyrån inte deltar i genomförandet av sektorsövergripande samservice eller utarbetandet av aktiveringsplaner och integrationsplaner för målgruppen.

Den föreslagna lagen syftar till att stödja övergången till landskapsmodellen genom att skapa en grund för en överföring av ansvaret för att ordna arbetskrafts- och företagsservice på landskapen samt genom att möjliggöra utveckling av sysselsättningstjänster. I försöken utvecklas den sysselsättningsfrämjande servicen för arbetslösa och handlingsmodellerna i samband med serviceproduktionen. Inom vissa försöksområden ersätts arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte med arbetslivsprövning som stöder sysselsättningen.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2017 och gälla till utgången av 2018. Arbetslösa arbetssökande kan hänvisas att bli kunder hos en kommun till och med den 30 september 2018.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att det föreskrivs om ett tidsbegränsat försök där de medverkande kommunerna svarar för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för sådana arbetslösa arbetssökande om vilka det föreskrivs närmare i lagförslaget. Försökets syfte är att utveckla kundorienterade, sysselsättningsfrämjande tjänster och handlingsmodeller för att producera dem särskilt för att minska långtidsarbetslösheten och stödja överföringen av ansvaret för att ordna arbetskrafts- och företagstjänster till de nya landskapen vid ingången av 2019 i samband med landskapsreformen.

En överföring av arbetskraftstjänsterna för de mest svårssysselsatta till kommunerna utreddes i en beredningsgrupp med bred sammansättning hösten 2015. Gruppen föreslog att ett försök med överföring av ansvaret för tillhandahållandet genomförs i vissa områden. I början av 2016 utred-

Betänkande AjUB 6/2017 rd

des på uppdrag av arbets- och näringsministeriet en utveckling av sysselsättningstjänsterna för att sänka arbetsgivarnas tröskel för att ge sysselsättning samt arbetslösas tröskel för att bli sysselsatta. Också för att utveckla sysselsättningstjänsterna föreslogs regionala försök.

Regeringen slog i början av april 2016 fast att ansvaret för att ordna offentliga arbetskrafts- och företagstjänster överförs till de nya landskapen. Därför ansågs det inte ändamålsenligt att genomföra försöket med överföring av arbetskraftstjänsterna till kommunerna och utveckling av sysselsättningstjänsterna på det föreslagna sättet, utan som ett mål för försöket uppställdes att lägga grunden för att överföra ansvaret för att ordna sysselsättningstjänster till landskapen. Utskottet anser att försöket ger en nyttig grund för en övergripande reform av sysselsättningstjänsterna och för förberedelserna för en ny administrativ handlingsram efter 2019. Utskottet anser att propositionen behövs och tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Förberedelserna för försöket i kommunerna har enligt uppgift avancerat långt, och försöksområdena är redo att inleda försöket snabbt efter att lagförslaget har blivit godkänt. Försöket ska pågå till slutet av 2018. Den föreslagna försökstiden är kort vilket utskottet anser är problematiskt både för att uppnå målen och för att utvärdera genomslaget. Utskottet vill påpeka att det kommer att ta årtal att genomföra landskapsreformen fullt ut, och det kräver en lång övergångsperiod. Under övergångsperioden behövs de erfarenheter och synpunkter som fås av försöket i synnerhet för att utveckla samarbetet mellan kommunerna och landskapen. Utskottet föreslår att arbets- och näringsministeriet överväger att förlänga försökstiden till slutet av 2020.

Kundorienterade tjänster

Sysselsättningstjänsterna i sin nuvarande form är oenhetliga. Olika bestämmelser och olika aktörers varierande handlingssätt gör det svårt att samordna tjänsterna och att möta kundernas behov. Det uppstår förseningar i överföringen av kunddata, och arbetslösa personer får inte personlig rådgivning och högkvalitativ utvärdering av sin situation i tid.

Ett mål med det föreslagna försöket är att på ett övergripande sätt utveckla kundorienterade, sysselsättningsfrämjande tjänster. Inom försöksområdet har kommunen helhetsansvaret för tjänsteprocessen för kunden sådan den definieras i lagförslaget, och ansvaret för att tillhandahålla tjänsterna övergår från arbets- och näringsbyrån till kommunen. Under försökets gång förvaltas också social- och hälso-tjänsterna i sin helhet enbart av kommunen. Försöksupplägget erbjuder enligt utskottets mening kommunerna en god möjlighet att för de arbetslösa skapa förvaltningsövergripande servicestigar och på så sätt främja sysselsättning av i synnerhet svår-sysselsatta personer. Utskottet vill understryka det övergripande greppet i kundtjänsten. Utskottet inskräper att de handlingssätt som vid försöket visar sig fungera väl bör tas i bruk i kommande förvaltningsmodeller och handlingsstrukturer.

Utskottet anser att den möjlighet försöket ger till samutnyttjande av arbetskrafts- och näringsförvaltningens kunddatasystem ger en god möjlighet att också pröva på samutnyttjande av datasystem.

Betänkande AjUB 6/2017 rd

Arbetslivsprövning

I vissa försöksområden ordnas för arbetslösa arbetssökande arbetslivsprövning som ska förbättra arbetslivsfärdigheterna i stället för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Målgruppen för arbetslivsprövning är således inom vissa områden mer omfattande än den egentliga kundmålgrupp för försöket som anges i den föreslagna lagen. Arbetslivsprövningen är avsedd särskilt för de arbetslösa som i nuläget står utanför den offentliga arbetskraftsservicen på grund av sociala eller hälsorelaterade problem. Kommunen kan ordna arbetslivsprövningen själv eller ingå ett avtal om ordnande av arbetslivsprövning med en annan arbetsgivare. Avvikande från arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte får arbetslivsprövning ordnas även i företag.

Medan arbetslivsprövningen pågår ska kommunen tillhandahålla den arbetslösa yrkesmässigt stöd och vägledning som stöder arbetsförmågan. Försöket kan ordnas samtidigt med till exempel mentalvårds- och missbrukarrehabilitering. Målet är att underlätta för kunderna att avancera mot den öppna arbetsmarknaden genom att ordna med möjlighet att arbeta i faktiska arbetsmiljöer, i stället för verkstäder och andra separata träningscentra.

Utskottet välkomnar den föreslagna arbetslivsprövningen på grund av dess närhet till arbetslivet. Utskottet vill understryka att försöket ska kombineras med en välfungerande och kundorienterad servicehandledning, tillräckligt övrigt stöd och en klar definition av kundens rättigheter så att rättigheterna för den arbetslösa arbetssökande inte äventyras medan försöket pågår. Dessutom vill utskottet betona att endast arbetslösa för vilka denna tjänst är rätt lösning för att de ska få jobb ska dirigeras till arbetslivsprövning. Utskottet inskräpper att arbetslivsprövningen inte får ersätta exempelvis lönesubventionerat arbete och arbetsprövning och att motivet för den bör vara att ge de arbetslösa stöd för att komma framåt i arbetslivet.

I likhet med arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är arbetslivsprövning en sysselsättningsfrämjande service som ska avtalas tillsammans med den arbetslösa i aktiveringsplanen. Att bryta mot dess villkor kan leda till påförande av tid utan ersättning. Utskottet understryker de arbetslösas möjlighet att välja mellan tjänster som motsvarar deras eget behov. Det är ändamålsenligt, menar utskottet, att kunder som förhåller sig motiverat till arbetslivsprövning i första hand styrs till den.

Ersättning av resekostnader

Avvikande från deltagandet i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas enligt vad som anförs i propositionen inte separata reseersättningar för deltagande i arbetslivsprövning. Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet (GrUU 24/2017 rd) att propositionen inte lägger fram något godtagbart skäl för att med anledning av den föreslagna försökslagstiftningen särbehandla människor i fråga om resekostnader beroende på var de är bosatta. Grundlagsutskottet anför att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning endast om regleringen kompletteras med en bestämmelse om rätt till ersättning för resekostnader eller om det för ett avstående från ersättning för resekostnader anförs en godtagbar grund som har ett reellt och fast samband med lagens syfte. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår att lagförslagets 19 § ändras så att resekostnaderna under den tid arbetslöshetsprövningen pågår ersätts på samma grunder som vid arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Betänkande AjUB 6/2017 rd

Bedömning av försöket

Enligt erhållen utredning definierades målgrupperna och genomförandesättet för försöket i det föreslagna försöket inte i detalj i ansökningsstadiet, eftersom man ville ge de som deltar i försöket möjlighet att själva föreslå olika slags försök. Motiv för att gå med i försöket var kommunernas vilja att bättre kunna påverka tjänsterna för arbetslösa, vilket gav anledning att pröva på att utvidga kommunernas befogenheter.

Utskottet framhåller vikten av att försöket planeras och genomförs väl. Om försöket lyckas ger det lättillgänglig information om hur stor effekt en åtgärd som prövas har på objektet för bedömningen. Utskottet konstaterar att syftet med försöken kan vara antingen att nå goda slutresultat eller att få information om handlingssätten. Dessa strävanden är svåra att skilja från varandra i samband med det aktuella försöket.

Utskottet menar att det försöksupplägg som beskrivs i propositionen inte i sin föreslagna form är särskilt nyttigt med avseende på att bedöma sysselsättningseffekterna eller bättre effektivitet i tjänsterna. Det ger inga tillförlitliga bedömningar exempelvis om hur många personer som försöket hjälpte att få jobb, eller hur mycket effektivare olika typer av tjänster blev tack vare försöket. Utskottet ser det som viktigt att statsrådet fäster mer uppmärksamhet vid att försöken planeras med omsorg.

Det är bra, anser utskottet, att statsrådet har inlett ett separat utredningsprojekt för att bedöma effekterna av försöken (den så kallade TEAS-undersökningen) som producerar information om försöket och dess effekter. Undersökningen genomförs som utvecklande handledning, och resultaten står till förfogande redan medan försöket pågår.

DETALJMOTIVERING

2 §. Försöksområden. 25 §. Folkpensionsanstaltens skyldighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter. Efter det att propositionen lämnades beslutade stadsstyrelsen i Raumo den 22 maj 2017 begära att Raumo utelämnas från försöket. Därför föreslår utskottet att Raumo stryks i 2 § 1 mom. 5 punkten och 25 §.

3 §. Ansvar för tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för arbetslösa arbetssökande. Enligt 1 mom. 5 punkten svarar hemkommunen för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice inom Satakunta försöksområde för dem som är under 25 år och som har varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst sex månader.

Enligt erhållen utredning ska försöket genomföras så att målgruppen är de personer under 25 år som har varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst sex månader och som under denna tid inte har varit i arbete eller deltagit i utbildning eller sysselsättningsfrämjande service.

Utskottet föreslår att 5 punkten preciseras så att målgruppen framgår tydligare av bestämmelsens ordalydelse.

Betänkande AjUB 6/2017 rd

15 §. Att ordna arbetslivsprövning. Syftet med arbetslivsprövning är enligt 1 mom. att utreda och främja personens arbetsförmåga och arbetslivsfärdigheter samt att främja hans eller hennes återgång till arbetsmarknaden. Utskottet konstaterar att den föreslagna ordalydelsen från arbetslivsprövningen utesluter dem som inte har varit i arbetslivet över huvud taget och föreslår att bestämmelsen ändras så att syftet är att främja personens inträde på arbetsmarknaden.

19 §. Sysselsättningspenning och reseersättning för deltagande i arbetslivsprövning. För deltagande i arbetslivsprövning betalas enligt den i propositionen föreslagna regleringen ingen separat reseersättning, vilket enligt propositionen i någon grad ändrar ställningen för personer i arbetslivsprövning jämfört med deltagande i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Särbehandlingen motiveras inte i propositionen.

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet (GrUU 24/2017 rd) att propositionen inte lägger fram något sådant godtagbart skäl som krävs i 6 § 2 mom. i grundlagen för att med anledning av den föreslagna försökslagstiftningen särbehandla människor i fråga om resekostnader beroende på var de är bosatta. Grundlagsutskottet anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning endast om regleringen kompletteras med en bestämmelse om rätt till ersättning för resekostnader eller om det för ett avstående från ersättning för resekostnader anföras en godtagbar grund som har ett reellt och fast samband med lagens syfte.

Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att paragrafen ändras så att de som deltar i arbetslivsprövning får ersättning för resekostnader på samma grunder som de som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 51/2017 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ett försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprovning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om ett tidsbegränsat försök under vilket kommunerna delvis svarar för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). I lagen finns dessutom bestämmelser om arbetslivsprovning som under försöket tillhandahålls som service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001).

2 §

Försöksområden

De områden där försök ska göras med partiell överföring av ansvaret för tillhandahållande av arbetskrafts- och företagsservice (försöksområde) är

- 1) Lapplands försöksområde som omfattar Kemi, Kemijärvi, Rovaniemi, Sodankylä och Torneå,
- 2) Birkalands försöksområde som omfattar Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Birkala, Punkalaidun, Sastamala, Tammerfors, Vesilahti och Ylöjärvi,
- 3) Norra Savolax försöksområde som omfattar Kuopio, Siilinjärvi och Tuusniemi,
- 4) Egentliga Finlands försöksområde som omfattar Nådendal, Pemark, Reso och Åbo,
- 5) Satakunta försöksområde som omfattar Björneborg ~~och Raumo~~.

Försök med arbetslivsprovning ska göras inom de försöksområden som avses i 1 mom. 3 och 5 punkten.

3 §

Ansvar för tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för arbetslösa arbetssökande

Hemkommunen svarar för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice

- 1) inom Lapplands försöksområde för dem som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader och som under den tiden inte har deltagit i sådan sysselsättningsfrämjande ser-

Betänkande AjUB 6/2017 rd

vice som avses i 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002),

2) inom Birkalands försöksområde för dem som på det sätt som avses i 5 kap. 2 § 1 mom. eller 5 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte har rätt till inkomstrelaterad dagpenning för löntagare eller företagare,

3) inom Egentliga Finlands försöksområden för dem som är under 25 år samt för dem som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader,

4) inom Norra Savolax försöksområde för dem som är arbetslösa enligt 2 § 2 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014) och som har behov av sektorsövergripande samservice samt för dem som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader och som under den tiden inte har deltagit i sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

5) inom Satakunta försöksområde för dem som är under 25 år och som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst sex månader och som under den tiden inte har deltagit i sysselsättningsfrämjande service enligt 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, samt för dem som på det sätt som avses i 14 kap. 3 a § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för minst 200 dagar,

I 1 mom. avses med arbetslös arbetssökande en sådan person enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice vars jobbsökning är i kraft vid arbets- och näringsbyrån på det sätt som föreskrivs i 2 kap. 1 och 2 § i den lagen.

4 §

Att hänvisa arbetssökande att bli kund hos en kommun och avslutande av kundrelationen

Arbets- och näringsbyrån hänvisar en arbetslös arbetssökande enligt 3 § 1 mom. att bli kund hos en kommun (kund hos kommunen).

För en arbetssökande som hänvisats att bli kund hos kommunen fortgår den kundrelation till kommunen som avses i denna lag under den tid som hans eller hennes jobbsökning är i kraft. Jobbsökningen för den som är kund hos kommunen upphör att vara i kraft om kunden

1) meddelar kommunen eller arbets- och näringsmyndigheten att han eller hon inte längre önskar hålla sin jobbsökning i kraft,

2) inte anlitar service hos kommunen inom den tid som kommunen har satt ut och på det sätt som kommunen förutsätter,

3) inte inom den tid som kommunen har satt ut lägger fram de redogörelser om sin yrkeskompetens, arbetshistoria, utbildning och arbetsförmåga som behövs för tillhandahållande av offentlig arbetskraftsservice,

4) inte inom den tid och på det sätt som överenskommits i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den underrättar kommunen om hur han eller hon har följt planen,

5) inte deltar i de undersökningar eller bedömningar av arbetsförmågan som kommunen anser vara nödvändiga för att klarlägga hans eller hennes servicebehov,

6) inte längre uppfyller de förutsättningar för registrering av utlänningar som arbetssökande som anges i 2 kap. 2 § 1 eller 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Om en persons kundrelation till kommunen har avslutats av en orsak enligt 2 mom. men han eller hon medan ett försök enligt denna lag pågår inleder jobbsökning på nytt på det sätt som föreskrivs i 2 kap. 1 i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, fortsätter kundrelationen.

Betänkande AjUB 6/2017 rd

nen, med undantag för Birkalands försöksområde, även om de förutsättningar som anges i 3 § 1 mom. i denna lag inte längre uppfylls. En person som varit kund hos kommunen kan inleda jobbsökningen på nytt även genom att personligen be om det hos kommunen.

5 §

Bedömning av servicebehovet och utarbetande av sysselsättningsplan

En kommun bedömer tillsammans med sin kund dennes servicebehov. Kommunen ska för sin kund ordna en intervju med arbetssökanden samt utarbeta en sysselsättningsplan för honom eller henne på det sätt som föreskrivs i 2 kap. 4—7 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företags-service. En sysselsättningsplan som kommunen utarbetat tillsammans med sin kund jämföras med en sådan sysselsättningsplan som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Under försöket tillämpas på kommunen vad som i 2 kap. 3 och 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om information till arbetssökande och arbets- och näringsmyndighetens skyldigheter. På de allmänna skyldigheterna för den som är kund hos kommunen tillämpas vad som i 2 kap. 8 § i den lagen föreskrivs om allmänna skyldigheter för arbetslösa arbetssökande, dock så att den som är kund hos kommunen ska underrätta kommunen om genomförande av planen.

6 §

Sektorsövergripande sysselsättningsplan

Om den som är kund hos kommunen uppfyller de förutsättningar som anges i 2 § 2 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och har ett behov av sektorsövergripande samservice, genomförs bedömningen av hans eller hennes servicebehov, utarbetandet, uppföljningen och revideringen av en sektorsövergripande sysselsättningsplan samt avslutande av sektorsövergripande samservice av kommunen med avvikelse från bestämmelserna i 3, 4 och 6 § i den lagen.

7 §

Integrationsplan

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 10 § och 13 § 1 mom. i lagen om främjande av integration (1386/2010), inleder kommunen den inledande kartläggningen samt utarbetar en integrationsplan tillsammans med en sådan invandrare som är kund hos kommunen enligt denna lag.

På en integrationsplan enligt 1 mom. som kommunen gjort upp tillsammans med sin kund tillämpas vad som i lagen om främjande av integration föreskrivs om en integrationsplan som arbets- och näringsbyrån utarbetat.

Betänkande AjUB 6/2017 rd

8 §

Aktiveringsplan

Om den som är kund hos kommunen omfattas av 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, deltar inte arbets- och näringsbyrån i utarbetandet av en aktiveringsplan enligt den lagen.

9 §

Jämställande av planer

Om det i annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till en sysselsättningsplan enligt lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice, en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, en aktiveringsplan enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller en sådan integrationsplan enligt lagen om främjande av integration som utarbetats för en arbetslös arbetssökande, ska de lagarna tillämpas på planer enligt 5—8 § som kommunen och den som är kund hos kommunen utarbetat tillsammans.

10 §

Offentlig Arbetskrafts- och företagsservice som en kommun tillhandahåller

En kommun inom ett försöksområde, kan i form av offentlig Arbetskrafts- och företagsservice

1) erbjuda arbetsförmedlingsservice enligt 3 kap., information och rådgivning enligt 4 kap. 1 § samt vägledning för yrkesvalet och karriären enligt 4 kap. 3 § i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice,

2) hänvisa sin kund till sakkunnigbedömningar enligt 4 kap. 2 §, träning enligt 4 kap. 4 §, prövning enligt 4 kap. 5 § samt Arbetskraftsutbildning enligt 5 kap. i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice,

3) bevilja lönesubvention enligt 7 kap., startpeng enligt 8 kap., kostnadsersättning enligt prövning enligt 9 kap. 1 § och förmåner enligt prövning som anknyter till service och sakkunnigbedömningar enligt 10 kap. i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice,

4) fatta beslut om förutsättningarna för arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt 6 kap. i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice,

5) fatta beslut om sådana förutsättningar för stödjande av invandrares frivilliga studier som anges i 22—24 § i lagen om främjande av integration.

På service enligt 1 mom. tillämpas vad som i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice och i lagen om främjande av integration föreskrivs om servicen, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Vad som i de lagarna föreskrivs om arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsmyndigheten, deras uppgifter eller skyldighet att underrätta arbets- och näringsbyrån gäller kommunen, med undantag för vad som i 5 kap. 3 § 3 mom. 1 lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om antagning av studerande och i 5 kap. 5 § om avbrytande av utbildningen och underrättande av arbets- och näringsbyrån om grunderna för avbrytandet.

Betänkande AjUB 6/2017 rd

Vid tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska kommunen dessutom iaktta vad som i 1 kap. 4 och 6—8 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om tillhandahållande av arbetskrafts- och företagsservice, avgiftsfrihet, jämlikhet och likabehandling samt främjande av jämställdhet mellan män och kvinnor.

11 §

Undantag i fråga om arbetsprövning

Oberoende av vad som i 4 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ingående av avtal om arbetsprövning, ingås avtal av en kommun inom försöksområdet och den som är kund hos kommunen, om kommunen ordnar arbetsprövningen själv. På arbetsprövning tillämpas då inte 4 kap. 9 § 2 mom. i den lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, bestämmelserna i 3 mom. I den paragrafen om tilläggsvillkor för den som ordnar arbetsprövningen och bestämmelserna i 4 kap. 10 § 2 mom. om skyldighet för den som ordnar arbetsprövningen att anmäla frånvaro.

12 §

Att bevilja en kommun lönesubvention och stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen till kommun

Om den som ansöker om lönesubvention eller stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen är en kommun inom ett försöksområde eller om lönesubventionen medfinansieras genom Europeiska socialfonden, fattar arbets- och näringsbyrån beslut om beviljande på det sätt som föreskrivs i 7 kap. och 10 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

13 §

Att ordna möjlighet till rehabilitering, utbildning eller arbete

En sådan arbetslös kund hos kommunen vars rätt till arbetslöshetsdagpenning för löntagare upphör till följd av maximitidens utgång när han eller hon fyllt 57 år, men innan han eller hon fyller 60 år ska tryggas möjlighet till sysselsättningsfrämjande rehabilitering eller arbetskraftsutbildning.

Med avvikelse från det som föreskrivs i 11 kap. 1 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, ska kommunen för en sådan arbetslös kund hos kommunen som fyllt 60 år ordna möjlighet till en sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till arbete med lönesubvention i anställning hos någon annan än kommunen innan kundens rätt till arbetslöshetsdagpenning för löntagare upphör på grund av maximitiden.

Om en sådan arbetslös kund hos kommunen som avses i 1 eller 2 mom. inte sysselsätts på den öppna arbetsmarknaden och lämplig sysselsättningsfrämjande service enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, rehabilitering eller arbete med lönesubvention i anställning hos någon annan än kommunen inte kan ordnas för honom eller henne på det sätt som föreskrivs i 1 eller 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, är kommunen skyldig att ordna möj-

Betänkande AjUB 6/2017 rd

ligheter till arbete för kunden i sex månader (sysselsättningsskyldighet) på det sätt som föreskrivs i 11 kap. 1 och 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

14 §

Kommunens deltagande i genomförande av omställningsskyddet

En kommun kan tillsammans med arbets- och näringsbyrån delta i genomförandet av sådant omställningsskydd enligt 12 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

15 §

Att ordna arbetslivsprövning

Om det med stöd av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös arbetssökande inom ett försöksområde, ska kommunen i stället för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordna arbetslivsprövning på en arbetsplats på det sätt som anges i denna lag. Kommunen kan ordna arbetslivsprövningen själv eller ingå ett skriftligt avtal om ordnande av arbetslivsprövning med en annan arbetsgivare. Syftet med arbetslivsprövning är att utreda och främja personens arbetsförmåga och arbetslivsfärdigheter samt att främja hans eller hennes **inträde på** arbetsmarknaden.

Arbetslivsprövningen som avses i 1 mom. kan på personens begäran ordnas också före de tidsfrister som anges i 3 § 1 och 2 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om servicen motsvarar personens servicebehov. Personen ska rikta begäran om service till kommunen. Innan arbetslivsprövningen ordnas, ska det utarbetas en aktiveringsplan eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan.

16 §

Överenskommelse om arbetslivsprövning

Kommunen, den som ordnar arbetslivsprövningen och den som deltar i prövningen ska ingå ett skriftligt, tidsbegränsat avtal om arbetslivsprövningen. På avtalet om arbetslivsprövning tillämpas vad som i 4 kap. 9 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om omständigheter som ska framgå av avtalet samt vad som föreskrivs i 3 och 4 mom. I den paragrafen. Dessutom ska av avtalet om arbetslivsprövning framgå den vägledning och träning för att stödja arbetslivsfärdigheterna som personen ges under arbetslivsprövningen.

I avtalet om arbetslivsprövning ska som villkor ingå att den som ordnar arbetslivsprövningen efter att denna slutförts ska lämna in en bedömning till kommunen av hur personens arbetslivsfärdigheter och arbetsförmåga förändrades under arbetslivsprövningen samt utvecklingsbehoven i personens arbetslivsfärdigheter.

När arbetslivsprövningen ordnas av någon annan än en kommun, ska i avtalet ingå ett villkor om att kommunen inte betalar ersättning för ordnande av arbetslivsprövning. I avtalet ska då avtalas om att kommunen ordnar den vägledning och träning som ingår i arbetslivsprövningen för den som deltar i prövningen.

Betänkande AjUB 6/2017 rd

17 §

Genomförande av prövningen

Arbetslivsprövningen pågår i högst 12 månader, av vilka högst sex månader i ett företag eller hos en enskild näringsidkare. På arbetslivsprövning tillämpas vad som i 4 kap. 5 § 2 mom., 7, 8 och 10 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om arbetsprövning. På arbetslivsprövning tillämpas också lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). Arbetslivsprövningen kan kombineras med socialservice-, samt hälso- och sjukvårdstjänster- och rehabiliteringstjänster samt andra tjänster som personen behöver.

Kommunen ska för den som deltar i arbetslivsprövning teckna en försäkring på det sätt som föreskrivs i 3 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015). På den som deltar i arbetslivsprövning tillämpas bestämmelserna om arbetstagare och på kommunen bestämmelserna om arbetsgivare i den lagen. Med avvikelse från bestämmelserna i 71—78 § i den lagen, används som årsarbetsinkomst minimibeloppet av årsarbetsinkomst enligt 79 § i den lagen. Med avvikelse från bestämmelserna i 58 och 59 § i den lagen, är dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.

18 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa på arbetslivsprövning

På arbetslivsprövning tillämpas vad som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

19 §

Sysselsättningspenning och reseersättning för deltagande i arbetslivsprövning

På rätten för den som deltar i arbetslivsprövning att få sysselsättningspenning och reseersättning tillämpas vad som i 10 a § ~~1 mom.~~ i lagen om utkomststöd (1412/1997) föreskrivs om sysselsättningspenning och reseersättning till den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

20 §

Statlig ersättning för ordnande av arbetslivsprövning

När kommunen ordnar arbetslivsprövning enligt 15 § 1 mom., har kommunen rätt att som ersättning från staten få 10,09 euro per dag och per person som deltar i prövningen. Ersättningen betalas i efterskott för de dagar då personen deltar i arbetslivsprövning enligt 16 § 1 och 2 mom. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om förfarandet för beviljande och betalning av statlig ersättning.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter fattar beslut om återkrav av statlig ersättning och om behövliga åtgärder med avseende på återkravet. På beviljande, utbetalning och återkrav av statlig ersättning tillämpas stadsunderstödslag (688/2001).

Betänkande AjUB 6/2017 rd

21 §

Användarrättigheter i fråga om till arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

Arbets- och näringsbyrån beviljar användarrättigheter i fråga om arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem enligt 13 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice för de tjänstemän i kommunerna inom försöksområdena som sköter uppgifter enligt denna lag. En tjänsteman som beviljats rätt att använda kundinformationssystemet får trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter i kundinformationssystemet, om det behövs för att ordna kundbetjäningen eller utreda eller avgöra ett anhängit ärende för en person som hänvisats att bli kund hos kommunen i enlighet med 4 § 1 mom.

Den som registrerat uppgifter i kundinformationssystemet under försöket svarar för att de införda uppgifterna är felfria. På registrering, gallring, arkivering och utlämnande av uppgifter tillämpas 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

22 §

Anskaffning av service

Arbets- och näringsbyrån samt närings-, trafik- och miljöcentralen ska förhandla med kommunerna inom försöksområdena när de planerar anskaffning av offentlig arbetskrafts- och företagsservice enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Service ska anskaffas så att även servicebehoven för kunderna hos kommunerna tillgodoses.

23 §

Beviljande, utbetalning och återkrav av stöd och ersättningar

På stöd och ersättningar som kommunen beviljar med stöd av denna lag tillämpas 12 kap. 8 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

24 §

Lämnande av uppgifter, rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring

En kommun inom ett försöksområde ska till arbets- och näringsbyrån lämna uppgifter som behövs för utarbetande av arbetskraftspolitiska utlåtanden enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

På en kommun inom ett försöksområde tillämpas följande bestämmelser i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice:

- 1) bestämmelserna i 12 kap. 6 § 1, 2 och 4 mom. om rätt att få uppgifter,
- 2) bestämmelserna i 12 kap. 7 § 1 mom. 1, 2 och 4 punkten samt 2 mom. om förvägran av offentlig arbetskrafts- och företagsservice,
- 3) bestämmelserna i 14 kap. om sökande av ändring.

Betänkande AjUB 6/2017 rd

25 §

Folkpensionsanstaltens skyldighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Folkpensionsanstalten är trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter skyldig att till Satakunta arbets- och näringsbyrå lämna ut uppgifter om sådana mottagare av arbetsmarknadsstöd vars hemkommun är Björneborg ~~eller Raumo~~ och till vilka arbetsmarknadsstöd har betalats för minst 200 dagar på grundval av arbetslöshet på det sätt som avses i 14 kap. 3 a § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

26 §

Förflyttning av arbets- och näringsbyråns tjänstemän inom försöksområdena

Arbets- och näringsbyråns tjänstemän kan med iakttagande av 20 § i statstjänstemannalagen (750/1994) förflyttas till arbete under ledning och övervakning av en kommun inom de försöksområdena i uppgifter som avses i denna lag och som hör till kommunens behörighet.

27 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den augusti 20 och gäller till utgången av 2018. Lagens 4 § 1 mom. gäller till och med den 30 september 2018.

28 §

Övergångsbestämmelse

Om det har utarbetats en sysselsättningsplan eller plan som ersätter den för en arbetslös arbetsökande innan han eller hon hänvisas att bli kund hos en kommun, är planen förpliktande för kunden och kommunen tills den har reviderats. En arbetssökande som övergått till en kundrelation hos en kommun ska underrätta kommunen om genomförande fullföljandet av de åtgärder som avtalats i planen.

Betänkande AjUB 6/2017 rd

Helsingfors 15.6.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tarja Filatov sd
vice ordförande Heli Järvinen gröna
medlem Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Niilo Keränen cent
medlem Anna Kontula vänst
medlem Jaana Laitinen-Pesola saml
medlem Leena Meri saf
medlem Merja Mäkisalo-Ropponen sd
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Eero Suutari saml
medlem Martti Talja cent
medlem Juhana Vartiainen saml
ersättare Petri Honkonen cent
ersättare Antero Laukkanen kd
ersättare Lenita Toivakka saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.

Betänkande AjUB 6/2017 rd
Reservation 1

RESERVATION 1

Motivering

Vi undertecknade instämmer i övrigt i utskottets betänkande, men inte i fråga om arbetslivsprövningen. Vi stöder inte prövningen, eftersom vi inte vill ha fler former av oavlönat arbete.

Den föreslagna lagen syftar till att stödja övergången till landskapsmodellen genom att skapa en grund för en överföring av ansvaret för att ordna arbetskrafts- och företagsservice på landskapen samt genom att möjliggöra utveckling av sysselsättningstjänster. Vi anser att det inte är ändamålsenligt att överföra tjänsterna för svårssysselsatta personer till landskapen genom en beställar-utförarmodell, utan vi stöder ett ansvar för att ordna tjänster baserat på ett samarbete mellan större städer och mindre kommuner.

I propositionen RP 51/2017 rd med förslag till lag om försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprövning föreslås att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i vissa kommuner ska ersättas med arbetslivsprövning. Syftet med arbetslivsprövning är att pröva på en tjänst som lämpar sig för de som på grund av sociala eller hälsorelaterade problem lämnas utanför de offentliga arbetskraftstjänsterna. Enligt propositionen får arbetslivsprövning ordnas också i företag, och syftet är att underlätta övergången till arbetslivet. Arbetslivsprövningen ska vara mer ingående reglerad än arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, och regleringen om arbetsprövning ska gälla för den.

Metoder för att underlätta övergången till arbetslivet finns redan. Arbetslivsprövning behövs inte vid sidan av arbetsprövning och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Om arbetslivsprövning tas i bruk i den form som regeringen föreslår, finns det en risk att vi vid sidan av arbetsprövningen får en ny form av oavlönat arbete i arbetslivet.

Under utskottsbehandlingen ansågs det i flera sakkunnigyttranden att försökstiden är för kort för att det ska gå att iaktta några resultat. Därför föreslår vi att försöket förlängs för att resultaten ska kunna utvärderas och det på grundval av resultaten ska gå att fastställa om arbetskraftspolitiken ska övergå till landskapen eller kommunerna.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men stryker 15—20 § och godkänner 1, 2 och 27 § med följande ändringar (*Reservationens ändringsförslag*).

Betänkande AjUB 6/2017 rd
Reservation 1

Reservationens ändringsförslag

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om ett tidsbegränsat försök under vilket kommunerna delvis svarar för tillhandahållandet av offentlig Arbetskrafts- och företagsservice enligt lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). ~~I lagen finns dessutom bestämmelser om arbetslivsprövning som under försöket tillhandahålls som service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001).~~

2 §

Försöksområden

De områden där försök ska göras med partiell överföring av ansvaret för tillhandahållande av Arbetskrafts- och företagsservice (försöksområde) är

- 1) Lapplands försöksområde som omfattar Kemi, Kemijärvi, Rovaniemi, Sodankylä och Torneå,
- 2) Birkalands försöksområde som omfattar Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Birkala, Punkalaidun, Sastamala, Tammerfors, Vesilahti och Ylöjärvi,
- 3) Norra Savolax försöksområde som omfattar Kuopio, Siilinjärvi och Tuusniemi,
- 4) Egentliga Finlands försöksområde som omfattar Nådendal, Pärnäs, Reso och Åbo,
- 5) Satakunta försöksområde som omfattar Björneborg.

~~Försök med arbetslivsprövning ska göras inom de försöksområden som avses i 1 mom. 3 och 5 punkten.~~

27 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2020 och gäller till utgången av 2020. Lagens 4 § 1 mom. gäller till och med den 30 september 2020.

Helsingissä 15.6.2017

Tarja Filatov sd
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Ilmari Nurminen sd
Heli Järvinen gröna

Betänkande AjUB 6/2017 rd
Reservation 2

RESERVATION 2

Motivering

Jag stöder försöket med att tillhandahålla offentlig arbetskraftsservice regionalt och instämmer i dessa avseenden med arbets- och jämställdhetsutskottets betänkande. Försökets syften, att öka kundorienteringen i arbetskraftsservicen och att minska kostnaderna av arbetslösheten, är utan tvekan goda. Den oro som uttrycks i betänkandet över metodologiska brister i försöksupplägget är också befogad.

Däremot stöder jag inte den typ av arbetslivsprövning som beskrivs i propositionen, av följande orsaker:

Arbetslivsprövningen är orealistisk. Målgruppen är arbetslösa personer som omfattas av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Det är en grupp vars arbets- och funktionsförmåga kan anses vara för dålig för förvärvsarbete eller offentliga arbetskraftstjänster (RP 328/2014 rd, s. 2—3) och för vilken den öppna arbetsmarknaden är rätt avlägsen av denna orsak. I det nuvarande systemet övergår man från arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte till den öppna arbetsmarknaden längs en förhållandevis lång rehabiliteringsväg.

Vid arbets- och jämställdhetsutskottets utfrågning av sakkunniga förhöll sig särskilt arbetsmarknadens parter ganska skeptiska till att företag och sammanslutningar skulle vara särskilt ivriga att bli försöksplatser, i synnerhet som den färskare reformen av yrkesutbildningen betydligt ökar arbetsplatsernas roll också som miljö för yrkesstudier. Till och med representanter för de kommuner som anmält sig till arbetslivsprövningen bedömer att prövningen ger magra resultat. I propositionen tas denna risk inte på allvar. Saken viftas bort med att säga att ”svårigheter att hitta en lämplig plats för prövningen utgör ingen grund att för personen erbjuda social rehabilitering i stället för arbetslivsprövning.” (RP 51/2017 rd, s. 49) Det förblir oklart hur kommunen borde genomföra arbetslivsprövningen på arbetsplatserna mot deras vilja. En sådan nonchalans i planeringen av basservice för människor är oansvarigt.

Arbetslivsprövningen kan leda till att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte upphör i försökskommunerna. Arbetslivsprövningen är avsedd att ersätta den traditionella arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte. Det är en ytterst dålig nyhet för de som upplever att de har nytta av denna arbetsverksamhet. Om det inte finns tillräckligt med platser för prövning eller om en person inte är kapabel att fungera i en sådan, kan kommunen inte erbjuda en arbetslös som hör till målgruppen annat än ett vagt omnämnande av social rehabilitering (som alltså uppenbarligen skulle vara någonting annat än arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte).

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är förknippad med en mängd problem: det är inte en särskilt effektiv väg till sysselsättning, fel sorts människor styrs dit och å andra sidan kommer inte alla villiga med. I vissa fall hänvisas arbetslösa personer till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bara för att försköna statistiken vilket givetvis förorsakar bitterhet hos de arbetslösa. Ändå har denna arbetsverksamhet också för många varit en väg till bättre livshantering och större visshet om framtiden. Som socialservice tål den misslyckanden och nystart bättre än arbetslivet eller

Betänkande AjUB 6/2017 rd Reservation 2

arbetskraftsservicen. Möjligheten att få arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bör därför bevaras också i de kommuner där arbetslivsprövningen genomförs.

Arbetslivsprövningen ger inget mervärde i förhållande till redan befintliga redskap för socialarbete och arbetskraftspolitik. Propositionen uppställer som huvudmål för arbetslivsprövningen att bedöma en persons arbetsförmåga och förbättra hans eller hennes arbetslivsfärdigheter. För detta ändamål finns det en arbetsprövning som vid behov kan kompletteras med stöd och träning, men 17 § i socialvårdslagen möjliggör också en socialtjänst med sikte på enbart rehabilitering i en genuin arbetsmiljö (RP 164/2014 rd, s. 116—117). Vidare kan partiellt arbetsföra personer få stöd för arbetslivet genom lönesubvention och utbildningar som förbättrar arbetslivsfärdigheterna, och som också kan inkludera arbetspraktik i en genuin arbetsmiljö.

Arbetslivsprövningen är förbunden med betydande risker för missbruk. Vi vet att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och dess förpliktelse har missbrukats i stor omfattning i Finland genom att ordinera arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte också för personer som enligt lagen inte hör dit. Företag låter exempelvis arbetsföra arbetslösa personer göra beställningsverk som oavlönad arbetsverksamhet, vilket rubbar inte bara de arbetslösas förtroende för myndigheterna utan också marknadens konkurrensbalans.

Om man i arbetslivsprövningen på detta sätt skulle börja rekrytera arbetslösa i större utsträckning än inom målgruppen för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, skulle försöksplatserna naturligtvis vara lättare att hitta – produktivt gratis arbete är säkerligen välkommet på många arbetsplatser. Som ett led i arbetslivsprövningen borde man således aktivt finna metoder för att förebygga missbruk.

Arbetslivsprövningen avviker från den allmänna principen för offentliga arbetskraftstjänster enligt vilken riktig lön ska betalas för riktigt arbete. Under de senaste åren har man i fråga om arbetskraftstjänster avstått från olika former av gratis arbete när det gäller arbete som utförs på riktiga arbetsplatser. Däremot har man velat underlätta inträdet till arbetslivet för partiellt arbetsföra personer eller människor som stigmatiserats av arbetslöshet med hjälp av lönesubvention, som kompenserar arbetsgivaren för riskerna med anställningen och/eller för arbetstagarens lägre produktivitet. Undantagen från denna regel är noggrant avgränsade.

Arbetsmarknadens hela idé är att arbetstagaren säljer sin tid mot ersättning. För arbete ska man få lön, och ingen ska tvingas att arbeta för en annan utan lön med hot om att förlora minimal social trygghet. Om man vill ordna oavlönade försöksperioder för arbetslösa i en faktisk arbetsmiljö, måste de vara frivilliga för de arbetslösa.

Arbetslivsprövningen är som sådan varken förnuftig eller genomförbar, och därför föreslår jag att följande överstrukna punkter slopas ur propositionen:

Förslag

Jag föreslår

Betänkande AjUB 6/2017 rd
Reservation 2

att riksdagen godkänner lagförslaget med följande ändringar (*Reservationens ändringsförslag*).

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ett försök med regionalt tillhandahållande av arbetskrafts- och företagstjänster samt med arbetslivsprovning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om ett tidsbegränsat försök under vilket kommunerna delvis svarar för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). ~~I lagen finns dessutom bestämmelser om arbetslivsprovning som under försöket tillhandahålls som service som ersätter arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001).~~

2 §

Försöksområden

De områden där försök ska göras med partiell överföring av ansvaret för tillhandahållande av arbetskrafts- och företagsservice (försöksområde) är

(1 och 2 punkten som i AjUB)

~~3) Norra Savolax försöksområde som omfattar Kuopio, Siilinjärvi och Tuusniemi,~~

(4 punkten som i AjUB)

~~5) Satakunta försöksområde som omfattar Björneborg.~~

~~Försök med arbetslivsprovning ska göras inom de försöksområden som avses i 1 mom. 3 och 5 punkten.~~

3 §

Ansvar för tillhandahållande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice för arbetslösa arbetsökande

Hemkommunen svarar för tillhandahållandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice (1—3 punkten som i AjUB)

Betänkande AjUB 6/2017 rd
Reservation 2

~~4) inom Norra Savolax försöksområde för dem som är arbetslösa enligt 2 § 2 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014) och som har behov av sektorsövergripande samservice samt för dem som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst 12 månader och som under den tiden inte har deltagit i sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,~~

~~5) inom Satakunta försöksområde för dem som är under 25 år och som varit arbetslösa arbetssökande utan avbrott i minst sex månader och som under den tiden inte har deltagit i sysselsättningsfrämjande service enligt 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, samt för dem som på det sätt som avses i 14 kap. 3 a § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för minst 200 dagar,~~

~~(2 mom. som i AjUB)~~

~~4—14 §~~

~~(Som i AjUB)~~

~~15 §~~

~~Att ordna arbetslivsprövning~~

~~Om det med stöd av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös arbetssökande inom ett försöksområde, ska kommunen i stället för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordna arbetslivsprövning på en arbetsplats på det sätt som anges i denna lag. Kommunen kan ordna arbetslivsprövningen själv eller ingå ett skriftligt avtal om ordnande av arbetslivsprövning med en annan arbetsgivare. Syftet med arbetslivsprövning är att utreda och främja personens arbetsförmåga och arbetslivsfärdigheter samt att främja hans eller hennes återgång till arbetsmarknaden.~~

~~Arbetslivsprövningen som avses i 1 mom. kan på personens begäran ordnas också före de tidsfrister som anges i 3 § 1 och 2 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om servicen motsvarar personens servicebehov. Personen ska rikta begäran om service till kommunen. Innan arbetslivsprövningen ordnas, ska det utarbetas en aktiveringsplan eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan.~~

~~16 §~~

~~Överenskommelse om arbetslivsprövning~~

~~Kommunen, den som ordnar arbetslivsprövningen och den som deltar i prövningen ska ingå ett skriftligt, tidsbegränsat avtal om arbetslivsprövningen. På avtalet om arbetslivsprövning tillämpas vad som i 4 kap. 9 § 1 mom. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice föreskrivs om omständigheter som ska framgå av avtalet samt vad som föreskrivs i 3 och 4 mom. I den paragrafen. Dessutom ska av avtalet om arbetslivsprövning framgå den vägledning och träning för att stödja arbetslivsfärdigheterna som personen ges under arbetslivsprövningen.~~

~~I avtalet om arbetslivsprövning ska som villkor ingå att den som ordnar arbetslivsprövningen efter att denna slutförts ska lämna in en bedömning till kommunen av hur personens arbetslivsfärdigheter och arbetsförmåga förändrades under arbetslivsprövningen samt utvecklingsbehoven i personens arbetslivsfärdigheter.~~

Betänkande AjUB 6/2017 rd Reservation 2

~~När arbetslivsprövningen ordnas av någon annan än en kommun, ska i avtalet ingå ett villkor om att kommunen inte betalar ersättning för ordnande av arbetslivsprövning. I avtalet ska då avtalas om att kommunen ordnar den vägledning och träning som ingår i arbetslivsprövningen för den som deltar i prövningen.~~

~~17 §~~

~~Genomförande av prövningen~~

~~Arbetslivsprövningen pågår i högst 12 månader, av vilka högst sex månader i ett företag eller hos en enskild näringsidkare. På arbetslivsprövning tillämpas vad som i 4 kap. 5 § 2 mom., 7, 8 och 10 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om arbetsprövning. På arbetslivsprövning tillämpas också lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). Arbetslivsprövningen kan kombineras med socialservice, samt hälso- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster samt andra tjänster som personen behöver.~~

~~Kommunen ska för den som deltar i arbetslivsprövning teckna en försäkring på det sätt som föreskrivs i 3 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015). På den som deltar i arbetslivsprövning tillämpas bestämmelserna om arbetstagare och på kommunen bestämmelserna om arbetsgivare i den lagen. Med avvikelse från bestämmelserna i 71–78 § i den lagen, används som årsarbetsinkomst minimibeloppet av årsarbetsinkomst enligt 79 § i den lagen. Med avvikelse från bestämmelserna i 58 och 59 § i den lagen, är dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.~~

~~18 §~~

~~Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa på arbetslivsprövning~~

~~På arbetslivsprövning tillämpas vad som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.~~

~~19 §~~

~~Sysselsättningspenning för deltagande i arbetslivsprövning~~

~~På rätten för den som deltar i arbetslivsprövning att få sysselsättningspenning tillämpas vad som i 10 a § 1 mom. i lagen om utkomststöd (1412/1997) föreskrivs om ersättning till den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.~~

~~20 §~~

~~Statlig ersättning för ordnande av arbetslivsprövning~~

~~När kommunen ordnar arbetslivsprövning enligt 15 § 1 mom., har kommunen rätt att som ersättning från staten få 10,09 euro per dag och per person som deltar i prövningen. Ersättningen betalas i efterskott för de dagar då personen deltar i arbetslivsprövning enligt 16 § 1 och 2 mom.~~

Betänkande AjUB 6/2017 rd
Reservation 2

~~Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om förfarandet för beviljande och betalning av statlig ersättning.~~

~~Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter fattar beslut om återkrav av statlig ersättning och om behövliga åtgärder med avseende på återkravet. På beviljande, utbetalning och återkrav av statlig ersättning tillämpas stadsunderstödslag (688/2001).~~

15—18 (21—24) §

(Som 21—24 § i AjUB)

~~25 §~~

Folkpensionsanstaltens skyldighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter

~~Folkpensionsanstalten är trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter skyldig att till Satakunta arbets- och näringsbyrå lämna ut uppgifter om sådana mottagare av arbetsmarknadsstöd vars hemkommun är Björneborg eller Raumo och till vilka arbetsmarknadsstöd har betalats för minst 200 dagar på grundval av arbetslöshet på det sätt som avses i 14 kap. 3 a § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.~~

19—21 (26—28) §

(Som 26—28 § i AjUB)

Helsingfors 15.6.2017

Anna Kontula vänst